

Türk Coğrafyasındaki Ülkelerin Öğrencilerinde Eudaimonianın Yordayıcıları Olarak Öğrencilere İlişkin İçsel ve Dışsal Bazı Faktörler

Umut Birkan Özkan¹

Type/Tür:

Research/ Araştırma

Received/Geliş Tarihi: May 22/
22 Mayıs 2020

Accepted/Kabul Tarihi: March
4/ 4 Mart 2021

Page numbers/Sayfa No: 927-948

Corresponding

Author/İletişimden Sorumlu

Yazar: umutbirkanozkan@gmail.com

This paper was checked for plagiarism using iThenticate during the preview process and before publication. / Bu çalışma ön inceleme sürecinde ve yayımlanmadan önce iThenticate yazılımı ile taranmıştır.

Copyright© 2017 by Cumhuriyet University, Faculty of Education. All rights reserved.

Öz

Bu çalışmanın amacı, Azerbaycan, Kazakistan, Tataristan ve Türkiye'deki 15 yaş grubu öğrencilerin eudaimonia düzeylerinin ve bu öğrencilerin eudaimonia düzeylerinin yordanmasında öğrencilere ilişkin bazı içsel ve dışsal faktörlerin rolünün incelenmesidir. Araştırmanın çalışma grubu, Azerbaycan, Kazakistan, Tataristan ve Türkiye'den 15 yaşındaki 39040 öğrenciden oluşmaktadır. PISA-2018 değerlendirmesinden elde edilen ikincil verilerin analizlerinde t-testi ve çoklu doğrusal regresyon analizleri kullanılmıştır. Sonuçlar; Azerbaycan-Türkiye, Azerbaycan-Tataristan, Kazakistan-Türkiye ve Kazakistan-Tataristan arasında öğrencilerin eudaimonia düzeyleri açısından anlamlı farklılıklar olduğunu, Azerbaycan-Kazakistan ve Türkiye-Tataristan arasında ise anlamlı bir fark bulunmadığını göstermektedir. Bunun yanı sıra, öz-yeterlik, görevlerin üstesinden gelme motivasyonu, öğrenme hedefleri, ebeveynlerin duygusal desteği, rekabet edebilirlik, başarısızlık korkusu, algılanan öğretmen hevesi, ekonomik, sosyal ve kültürel durum değişkenlerinin çalışma kapsamındaki öğrencilerde eudaimonianın yordayıcıları oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Zorbalığa maruz kalma ve bilgi iletişim teknolojileri (BİT) olanakları değişkenlerinin ise eudaimonianın anlamlı yordayıcıları olmadığı bulunmuştur. Araştırmanın bulgularına ilişkin ülkeler bağlamında bir değerlendirme yapıldığında; öğrencilerin eudaimonalarının, hem tarihsel, kültürel ve irksal bağlılığı olan ve hem de yakın temaslar dahilinde iktisadi, toplumsal ve kültürel işbirliği yapan ülkelerde farklılık gösterebilen bir değişken olduğu söylenebilir. Bununla birlikte, araştırma kapsamındaki öğrencilere ilişkin bazı içsel ve dışsal faktörler değerlendirildiğinde; öğrencilerin, ekonomik, sosyal ve kültürel durumu gibi daha çok maddiyatla ilgili dışsal bir faktörün düşük önem düzeyinde bir yordayıcı olmasına karşın, ilgi çekici bir sonuç olarak Türk Dünyasındaki dört ülkenin bu yaş grubundaki öğrencilerinde eudaimonia düzeyinin daha güçlü yordayıcılarının içsel faktörler olduğu görülmektedir. Çalışma sonuçlarına dayanarak önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Eudaimonia, öz-yeterlik, rekabet edebilirlik, başarısızlık korkusu, ebeveynlerin duygusal desteği

Suggested APA Citation /Önerilen APA Atıf Biçimi:

Özkan, U. B. (2021). Türk coğrafyasındaki ülkelerin öğrencilerinde eudaimonianın yordayıcıları olarak öğrencilere ilişkin içsel ve dışsal bazı faktörler. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 10(3), 927-948. <http://dx.doi.org/10.30703/cije.741620>

¹Dr. Öğr. Üyesi, Milli Savunma Üniversitesi, Kara Astsubay Meslek Yüksekokulu, Eğitim Bilimleri Bölümü, Balıkesir/Türkiye

Asst. Prof. Dr., National Defence University, Non-Commissioned Officer Vocational School, Department of Educational Sciences, Balıkesir/Turkey

e-mail: umutbirkanozkan@gmail.com ORCID ID: orcid.org/0000-0001-8978-3213

Some Internal and External Factors Related to Students as the Predictors of Eudaimonia in the Students of the Countries in Turkish Geography

Abstract

This study aimed to investigate the 15-year-old students' eudaimonia levels in Azerbaijan, Kazakhstan, Tatarstan, and Turkey and the role of some internal and external factors related to students in predicting eudaimonia levels of these students. The research sample consists of 15-year-old 39040 students in Azerbaijan, Kazakhstan, Tatarstan, and Turkey. In the analysis of secondary data obtained from PISA-2018 evaluation, t-test and multiple linear regression analyzes were used. The results indicated that there are significant differences in students' eudaimonia levels between Azerbaijan-Turkey, Azerbaijan-Tatarstan, Kazakhstan-Turkey, and Kazakhstan-Tatarstan and there is no significant difference in terms of students' eudaimonia levels between Azerbaijan-Kazakhstan and Turkey-Tatarstan. Besides, it was concluded that the variables of self-efficacy, motivation to overcome tasks, learning goals, emotional support of parents, competitiveness, fear of failure, perceived teacher enthusiasm, economic, social, and cultural situation are the predictors of eudaimonia in the students within the scope of the study. It was found that the variables of bullying and information communication technology (ICT) resources are not significant predictors of eudaimonia. When an evaluation is made in the context of countries for the findings of this study, it can be said that students' eudaimonias are a variable that can differ both in historical, cultural and racial commitment and in countries that have economic, social and cultural cooperation. However, as an interesting result, the strong predictors of the level of eudaimonia in students of this age group of four countries in the Turkish World are internal factors. Based on the results of the study, suggestions were made.

Keywords: Eudaimonia, self-efficacy, competitiveness, fear of failure, parents' emotional support

Giriş

Yaşamın anlamını ve amacını ifade eden eudaimonia kavramı alanyazında farklı şekillerde tanımlanmaktadır. Huta ve Waterman'a (2014) göre eudaimonianın kavramsal bir tanımı konusunda akademisyenler arasında fikir birliği bulunmamaktadır. En genel ve yaygın şekliyle eudaimonia terimine karşılık olarak, mutluluk ve psikolojik iyilik hali kavramları kullanılmaktadır (Kagan, 1992; Kenny, 1999; Waterman, 1993). Modern mutluluk kavramlarının aksine, memnuniyet durumlarıyla ilgisi olmayan eudaimonia, zevk veya fayda gibi tek, monistik bir kavram değildir (Crespo ve Mesurado, 2015). Waterman'a (1990) göre eudaimonia, erdemi ifade eden bir eylemdir. Waterman, Schwartz ve Conti (2008) ise eudaimonianın, kişinin bireysel potansiyelini geliştirmesi ve yaşamdaki amaçlarına ulaşmasını desteklemesi açısından kendini gerçekleştirme sürecinde var olan duyguları ifade ettiğini öne sürer. Ryff (2019), eudaimonianın kişinin gerçek ve en iyi doğasını gerçekleştirme çabası üzerine inşa edilmiş bir tür kişisel mükemmellik olduğunu savunmaktadır. Görüldüğü gibi eudaimonia farklı şekillerde tanımlansa da ortak görüşün; erdemli bir yaşam için insanın yaşadığı günlük ve geçici mutluluktan öte bir anlam ve amaç arayışı olduğu söylenebilir.

Eudaimoniaya ulaşmak isteyen bireylerin yaşamlarındaki anlamı bulmaları ve yaşam amaçlarını gerçekleştirmek için başkalarından farklı belirli tutum ve davranışlara sahip oldukları söylenmektedir (Gülcan ve Nedim-Bal, 2014; Ryan ve Deci, 2001; Ryff, 1995). Örneğin, eudaimonia düzeyi yüksek olan bireylerin, kendisindeki ve çevresindeki gelişme ve değişmelere ilgi duyduğu ve olumlu bir

öğrenme isteğine sahip olduğu ifade edilmektedir (Gülcan ve Nedim-Bal, 2014). Bunun yanında, eudaimonia yönelimli bireyler, kim olduklarının ayırdına varıp gizilgüçlerini geliştirir, yaşamını anlamlı hale getirecek eylemlerde bulunur ve anlam atfettiği yaşam amacını gerçekleştirmek için çaba sarf ederler (Ryan ve Deci, 2001). Tüm bunlara ilave olarak, eudaimonia arayışında olan bireyler öz-kabul, anlamlı ve amaçlı bir yaşam, çevresini yönetmede ustalık, özerklik, başkalarıyla olumlu ilişkiler geliştirme ve sürekli gelişim duygularına sahiptirler (Ryff, (1995). Bununla birlikte güçlü eudaimoniaya sahip bireyler optimal öğrenenlerdir ve aidiyet duyguları gelişmiştir (OECD, 2019a). Bunların tümü birlikte düşünüldüğünde, eudaimonia yönelimli bireylerin eğitim yoluyla kazandırılmak istenen birçok olumlu tutum ve davranışı yaşamlarının anlamını bulma ve yaşam amaçlarını gerçekleştirme doğrultusunda işe koştukları ifade edilebilir.

Eudaimonia yönelimli bireylerin arzu edilen tutum ve davranışlar sergilemesi eudaimonianın nasıl ölçülebileceği sorusunu akıllara getirmektedir. Özellikle de ergenlik dönemine rastlayan, stres ve kaygı yaratan koşullarla karşı karşıya kalınan, kişilik ediniminin gerçekleştiği, depresyonun, ani karar değişiklikleri ya da kararsızlıkların görülebildiği (Ehtiyar ve diğerleri, 2017) öğrencilik dönemlerinde eudaimonia düzeylerinin belirlenmesi, öğrencilerin eudaimonilerini geliştirmelerini desteklemek için önemli olabilir. Eudaimonia tanımı içerisinde yar alan, yaşamın anlamı, yaşamın amacı ve iyi oluş kavramlarına ilişkin çeşitli ölçek ve anket çalışmaları vardır (Diener ve diğerleri, 2010; Peterson, Park ve Seligman, 2005; Reker, 1996; Ryff, 1989; Waterman ve diğerleri, 2010). Öğrencilerin eudaimonia düzeylerinin belirlenmesine yer veren çalışmalardan biri, OECD'nin Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (PISA)'dır. 2018 yılında gerçekleştirilen PISA değerlendirmesinde, iyi oluşun iki bilişsel unsurundan biri olarak öğrencilerin eudaimonia düzeyleri belirlenmiştir (OECD, 2019b). PISA-2018 dokümanlarında, eudaimonianın öğrencilerin olumlu yöndeki gelişimleri, yetişkinliğe kadar devam edebilecek sağlık durumları ve davranış kalıpları ile ilişkili olduğunun vurgulanması (OECD, 2019b), öğrencilerin eudaimonia düzeylerini belirlemenin PISA-2018'e dahil edilmesine neden olarak gösterilebilir. Aynı zamanda, öğrencilerin eudaimonilerini üzerinde hangi faktörlerin etkili olabileceği sorusunu da akıllara getirmektedir.

Eudaimonia düzeyleri haz, gurur veya para ile ilişkilendirilemeyen içsel faktörlere ve öğrenciden bağımsız dışsal etkilere bağlıdır (Veenhoven ve Dumludağ, 2015). PISA-2018'de öğrencilerin akademik başarılarının belirlenmesi yanında kendilerine, ailelerine, öğretmenlerine, okullarına ve yaşadıkları çevreye ilişkin çeşitli değişkenlere yönelik veriler toplanmaktadır. Bu değişkenler arasından öz-yeterlik, öğrenme hedefleri, rekabet edebilirlik, görevlerin üstesinden gelme motivasyonu, başarısızlık korkusu değişkenlerinin dışarıdan bir gereklilik göstermeyen içsel değişkenler olduğu söylenebilir ve alanyazında bu değişkenlerden bazılarının eudaimonia ile ilişkili olabilecekleri gösterilmiştir (Bauer ve McAdams, 2010; De Caroli ve Sagone, 2014; Freire ve diğerleri, 2019; Harding, Lopez ve Klainin-Yobas, 2019; Sheldon ve Lyubomirsky, 2006; Siddiqui, 2015). Zorbalığa maruz kalma, öğretmenin hevesi, ebeveynlerin duygusal desteği, ekonomik, sosyal ve kültürel durum, BİT olanakları gibi dış kaynaklı etmenler ise alanyazında eudaimonia ile ilişkili olduğu bulunan (Bendixen, Daveronis ve Kennair, 2018; Doğan, 2016; Güler, 2019; Harding, Lopez ve Klainin-Yobas, 2019; Kunnari ve Lipponen, 2010; Khumalo,

Temane ve Wissing, 2012; Klein, 2019; Mackenzie, Karaoylas ve Starzyk, 2018; Ryan ve Martela, 2016; Ryff ve Singer, 1998; Sezer, 2013; Vanhoutte ve Nazroo, 2016) dışsal değişkenlerdir.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmanın amacı, Azerbaycan, Kazakistan, Tataristan ve Türkiye'deki 15 yaş grubu öğrencilerin eudaimonia düzeylerinin yordanmasında öğrencilere ilişkin bazı içsel ve dışsal faktörlerin rolünün incelenmesidir. Çalışmada ilk olarak, Türk Dünyasında yer alan ve PISA-2018 değerlendirmesine katılmış dört ülkenin öğrencileri arasında eudaimonia düzeylerinin farklılık gösterip göstermediği araştırılacaktır. Ardından alanyazın temelinde eudaimonia ile olumlu ve olumsuz ilişkileri olması beklenen bazı içsel ve dışsal faktörlerin yordayıcı güçleri incelenecektir. Bu amaç doğrultusunda cevap aranan sorular şunlardır:

Azerbaycan, Kazakistan, Tataristan ve Türkiye'deki 15 yaş grubu öğrencilerin;

1. Eudaimonia düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
2. Eudaimonia düzeylerinin yordanmasında çeşitli içsel (öz-yeterlik, öğrenme hedefleri, rekabet edebilirlik, görevlerin üstesinden gelme motivasyonu, başarısızlık korkusu) ve dışsal (zorbalığa maruz kalma, öğretmenin hevesi, ebeveyleerin duygusal desteği, ekonomik, sosyal ve kültürel durum, BİT olanakları) faktörlerin rolü nedir?

Bu çalışmanın sonuçlarının özellikle Türk Dünyası alanyazınına anlamlı katkısı olacaktır. Araştırma örneklemini Türk Dünyasının dört ülkesinin geleceğini oluşturan 15 yaş grubu öğrencileri oluşturmaktadır. Bu çağ nüfusunun yaşamdaki anlam ve amaç arayışının belirleyicilerinin iyi anlaşılması Türk Dünyası ülkeleri açısından oldukça önemlidir. Azerbaycan, Kazakistan, Tataristan ve Türkiye'nin kardeşlik bağlarını sürdüreceğ olan geleceğin yetişkinlerinin eudaimonialarının incelenmesi, mutlu ve amaçlı bir Türk Dünyası oluşturma açısından da oldukça önemli görülmektedir.

Bunun yanı sıra, alanyazında PISA-2018 çerçevesinde değerlendirilen "sosyal medyada olanlar da dahil olmak üzere zorbalığa maruz kalma", "öz-yeterlik", "öğrenme hedefleri", "rekabet edebilirlik", "görevlerin üstesinden gelme motivasyonu", "başarısızlık korkusu", "algılanan öğretmen hevesi", "ebeveyleerin duygusal desteği", "ekonomik, sosyal ve kültürel durum", "BİT olanakları" ile eudaimonia arasındaki ilişkinin incelenmesini konu alan herhangi bir araştırmaya rastlanmamaktadır. Bu bakış açısıyla değerlendirildiğinde araştırmanın önemli bir katkısının, öğrencilere ilişkin çok sayıda içsel ve dışsal faktörün bir arada analiz edilerek öğrencilerin eudaimoniaya ulaşmada belirleyici olan değişkenlerin önem düzeylerini gösteren bulgular içermesidir. Ayrıca bu bulgular, eğitim alanındaki uygulayıcılar ve politika yapıcılar için önemli bilimsel kanıtlar sağlayabilir.

Yöntem

Bu çalışma, PISA-2018'den elde edilen ikincil verilerin analizlerinin yapıldığı nicel bir araştırmadır. İkincil veri analizleri, birincil verilerin kullanıldığı çalışmalarla eşdeğer ana araştırma prensiplerine bağlı kalınması zaruri olan aşamaların takip edildiği bir araştırma yöntemi şeklinde tanımlanabilir (Johnston, 2017). Bu yöntemle, özgün araştırma sorularına farklı araştırma yöntemleriyle yanıt bulmak veya eski

verilerle yeni soruları yanıtlanmak için mevcut bir veri tabanının analizi yapılır (Turner, 1997). İkincil verilerin kullanıldığı çalışmaların, orijinal araştırmada yer verilmeyen yeni ve/veya ilave bulgulara ulaşmaya olanak vermesi (Sherif, 2018) ve farklı bağlamlarla, farklı zaman dilimlerinde ve farklı sosyal gruplar ve kültürler arasında karşılaştırmalı araştırmalar yapmak için kullanılabilmesi (Corti, 2008) söz konusu yöntemin bu araştırmada tercih edilme sebebi olmuştur.

Çalışma Grubu

Bu çalışmanın verileri, PISA-2018 değerlendirmesine katılan Azerbaycan, Kazakistan, Tataristan ve Türkiye'deki 15 yaş çağındaki öğrencileri içeren hedef nüfustan elde edilmiştir. PISA-2018 örneklem tasarımı, her ülke için iki aşamalı bir tabakalı örneklem tasarımıdır. İlk aşamada, okulun yeri ve eğitim düzeyi (ortaokul veya lise) gibi faktörler dikkate alınarak en az 150 okul örneği seçilmiştir, ikinci aşamada ise bu okullardan 15 yaşındaki yaklaşık 42 öğrenci seçilmiştir (OECD, 2019c). Bu çalışmanın kapsamındaki dört ülkeyi temsil eden örneklem kümesine ilişkin sayılar Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1

Çalışma Kapsamındaki Ülkelere İlişkin Örneklem

Ülke	Örneklem Sayısı	%
Azerbaycan (Bakü)	6827	17.5
Kazakistan	19507	50
Tataristan	5816	14.9
Türkiye	6890	17.6
Toplam	39040	100

Tablo 1'e bakıldığında çalışma kapsamındaki öğrencilerin yarısının Kazakistan'da olduğu görülmektedir. Azerbaycan'dan sadece Bakü'deki öğrencilerin araştırmaya dahil edilmiş olmasına rağmen örneklem sayısı oldukça yüksek ve Türkiye ile hemen hemen aynıdır. Benzer şekilde Tataristan'dan da PISA-2018 değerlendirmesine fazla sayıda öğrencinin katıldığı söylenebilir.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmanın verileri PISA-2018 çalışmasına Azerbaycan, Kazakistan, Tataristan ve Türkiye'den katılan öğrencilerin öğrenci anketi sorularına verdikleri cevaplardan elde edilmiştir. Çalışmanın bağımlı değişkeni olan öğrencilerin eudaimonia düzeylerini belirlemek için; "hayatımın belirgin bir anlamı ve amacı vardır", "hayatta beni tatmin edecek bir anlam buldum" ve "hayatıma neyin anlam vereceği konusunda net bir fikrim var" ifadelerine öğrencilerin ne ölçüde katıldıklarını ("kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum", "katılıyorum", "kesinlikle katılıyorum") bildirmeleri istenmiştir. Bu ifadeler, eudaimonia indeksini (EUDMO) oluşturmak için birleştirilmiştir (OECD, 2019b).

Çalışmanın bağımsız değişkenlerine ilişkin veriler, bu çalışmanın kapsamındaki dört ülkenin öğrencilerinin eudaimoniaları ile ilişkili olduğu düşünülen içsel ve dışsal faktörlerdir. Bu faktörlere ilişkin olarak PISA-2018'de veriler yer almakta olup indeks değerler şeklinde sunulmaktadır. Bu indeksler; "sosyal medyada olanlar da dahil olmak üzere zorbalığa maruz kalma

(BEINGBULLIED)", "öz-yeterlik (RESILIENCE)", "öğrenme hedefleri (MASTGOAL)", "rekabet edebilirlik (COMPETE)", "görevlerin üstesinden gelme motivasyonu (WORKMAST)", "başarısızlık korkusu (GFOFAIL)", "algılanan öğretmen hevesi (TEACHINT)", "ebeveynlerin duygusal desteği (EMOSUPS)", "ekonomik, sosyal ve kültürel durum (ESCS)", "BİT olanakları (ICTRES)" dir. Bu değişkenlerin ülkelere göre ortalama indeks değerleri Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2

Yordayıcı Değişkenlerin Ülkelere Göre Ortalama İndeks Değerleri

Yordayıcı Değişkenler	Azerbaycan (Bakü)	Kazakistan	Tataristan	Türkiye
Zorbalığa maruz kalma	.24	.12	.36	-.05
Öz-yeterlik	.31	-.02	-.27	.36
Öğrenme hedefleri	.49	.54	-.10	-.05
Rekabet edebilirlik	.22	-.37	-.02	.33
Görevlerin üstesinden gelme motivasyonu	.10	.03	-.27	.02
Başarısızlık korkusu	.04	-.33	-.15	.12
Öğretmenin hevesi	.28	.33	.01	-.10
Ebeveynlerin duygusal desteği	-.16	-.17	-.35	.02
Ekonomik, sosyal ve kültürel durum	-.56	-.44	.13	-1.15
BİT olanakları	-.94	-.86	-.43	-1.07

Tablo 2’de değerler incelendiğinde; Türkiye’deki öğrencilerin diğer ülkelerdeki öğrencilere göre zorbalığa daha az maruz kaldıkları, ebeveynlerinden daha fazla duygusal destek gördükleri, bunun yanında ekonomik, sosyal ve kültürel durum açısından daha düşük düzeyde oldukları ve daha az BİT olanağına sahip oldukları görülmektedir. Tataristandaki öğrenciler ise diğer ülkelerdeki öğrencilerden daha fazla zorbalığa maruz kalmaktadırlar, öz-yeterlikleri, öğrenme hedeflerine sahip olma düzeyleri, görevlerin üstesinden gelme motivasyonları, ebeveynlerinden duygusal destek görme düzeyleri daha düşüktür. Bununla birlikte, Tataristandaki öğrencilerin ekonomik, sosyal ve kültürel durumları daha iyidir ve BİT olanakları daha fazladır. Azerbaycan ve Kazakistan’daki öğrencilerin, diğer iki ülke öğrencilerine kıyasla daha yüksek düzeyde öğrenme hedeflerine sahip oldukları ve Azerbaycan ve Kazakistan’daki öğretmenlerin öğrencilerde daha fazla öğrenme isteği uyandırdıkları Tablo 2’deki değerlerden görülebilmektedir.

Verilerin Analizi

Bu çalışmada ilk olarak Türk Dünyasının dört farklı ülkesindeki 15 yaş grubu öğrencilerin eudaimonia düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığına bakmak için bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Araştırma sürecinin bir sonraki adımında bağımlı değişken olarak öğrencilerin eudaimonia düzeyleri ve bağımsız değişkenler olarak öğrencilerle ilgili içsel ve dışsal faktörler kullanılarak çoklu doğrusal regresyon analizleri yapılmıştır. Analizleri yapmak için IEA International Database Analyzer Version 4.0.35 (IDB Analyzer) yazılımı kullanılmıştır. IDB Analyzer, örneklem tasarımı ve örneklem ağırlıklarını dikkate alarak istatistiksel analizleri gerçekleştirebilmektedir.

IDB Analyzer örneklem tasarımı yansıtan katsayıları ve örneklem hatalarını tahmin etmek için uygun araçlar sağlamakta olup çoklu doğrusal

regresyon hakkındaki varsayımların (normal dağılım, çoklu bağlantılılık) doğrulanması gerektiği söylenebilir (Mirazchiyski, 2014). Bu çalışmada yaklaşık kırk bin katılımcının verileri analiz edildiğinden dağılımın normal olduğu kabul edilebilir. Lumley ve diğerlerinin (2002) çalışması, yeterince büyük örneklerde normal dağılım varsayımının gerekmediğini göstermektedir. Bununla birlikte, büyük örnekler için “Büyük Sayılar Yasası” ve “Merkezi Limit Teoremi” mekanizmalarının her ikisi de işe yaramaktadır. Çünkü çok sayıda gözlemin örnek ortalaması, ortalamaya yakın olacak veya gözlemlerin kendileri normal dağılıma sahip olmasa bile, normale yakın bir dağılım gösterecektir (Shatskikh ve Melkumova, 2016). Yordayıcı değişkenler arasında çoklu bağlantılılık sorunu olup olmadığını kontrol etmek amacıyla yapılan korelasyon matrisi ise Tablo 3’te verilmektedir.

Tablo 3
Yordayıcı Değişkenler Arasındaki Korelasyon Matrisi

Değişkenler	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
Zorbalığa maruz kalma (1)	-									
Öz-yeterlik (2)	-.09	-								
Öğrenme hedefleri (3)	-.09	.41	-							
Rekabet edebilirlik (4)	-.02	.31	.22	-						
Görevlerin üstesinden gelme motivasyonu (5)	-.09	.42	.40	.43	-					
Başarısızlık korkusu (6)	.12	.00	.05	.15	.12	-				
Öğretmenin hevesi (7)	-.12	.23	.28	.15	.28	.02	-			
Ebeveyleerin duygusal desteği (8)	-.19	.32	.29	.18	.31	.00	.23	-		
Ekonomik, sosyal ve kültürel durum (9)	-.03	.11	.02	.06	.06	-.01	.02	.10	-	
BİT olanakları (10)	-.03	.10	.02	.03	.05	-.02	.01	.09	.60	-

Tablo 3’te verilen değerler kriter sınır olan 0.80 değerini (Kim, 2019; Midi, Sarkar ve Rana, 2010) aşmadığından çoklu bağlantılılık sorunu olmadığı öne sürülebilir.

Bulgular

Azerbaycan, Kazakistan, Tataristan ve Türkiye’deki 15 yaş grubu öğrencilerin eudaimonia düzeylerinin ülkeler arasında anlamlı farklılıklar gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi analizi sonuçları Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4’te gösterildiği gibi, Azerbaycan-Türkiye, Azerbaycan-Tataristan, Kazakistan-Türkiye ve Kazakistan-Tataristan arasında öğrencilerin eudaimonia düzeyleri açısından anlamlı farklılıklar olduğu bulunmuştur. Bulunan farkların etki büyüklüğünün de yüksek düzeyde olduğu ifade edilebilir (Cohen, 1988). Azerbaycan-Kazakistan ve Türkiye-Tataristan arasında öğrencilerin eudaimonia düzeyleri açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu dört ülke arasında öğrencileri en yüksek eudaimonia düzeyine sahip olan ülke Azerbaycan (.43) iken en düşük eudaimonia düzeyine sahip olan ülke Türkiye’dir (.15).

Tablo 4
Öğrencilerin Eudaimonia Düzeyleri İçin T-Testi Analizi Sonuçları

Referans Ülke	Eudaimonia indeksi ortalama puanları			t	Etki büyüklüğü (Cohen's d)
	Eudaimonia indeksi	Karşılaştırılan Ülke	Eudaimonia indeksi		
Azerbaycan	.43	Kazakistan	.42	.72	1.02
Azerbaycan	.43	Türkiye	.15	13.47*	19.05
Azerbaycan	.43	Tataristan	.16	11.84*	16.75
Kazakistan	.42	Türkiye	.15	15.54*	21.97
Kazakistan	.42	Tataristan	.16	13.14*	18.58
Türkiye	.15	Tataristan	.16	.53	.75

*p < .01.

Azerbaycan, Kazakistan, Tataristan ve Türkiye'deki öğrencilerde eudaimonianın yordanmasında çeşitli içsel ve dışsal faktörlerin yordayıcılıklarını belirlemek amacıyla çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Tablo 5'te çoklu doğrusal regresyon analizinin model özetleri ve regresyon katsayılarının sonuçları verilmektedir.

Tablo 5
Öğrencilerin Eudaimonialarının İçin Yapılan Regresyon Analizi Model Özeti ve Regresyon Katsayıları

Model	Standartlaştırılmamış Katsayılar		Standartlaştırılmış Katsayılar	t
	B	Std. Hata	Beta (β)	
(Sabit terim)	.27	.01		23.79*
Zorbalığa maruz kalma	.00	.01	.00	.42
Öz-yeterlik	.21	.01	.22	24.15*
Öğrenme hedefleri	.12	.01	.13	15.62*
Rekabet edebilirlik	.06	.01	.07	7.88*
Görevlerin üstesinden gelme motivasyonu	.19	.01	.21	18.90*
Başarısızlık korkusu	-.06	.01	-.06	-8.40*
Öğretmenin hevesi	.05	.01	.05	7.41*
Ebeveyleerin duygusal desteği	.11	.01	.12	15.55*
Ekonomik, sosyal ve kültürel durum	-.03	.01	-.02	-3.13*
BİT olanakları	.01	.01	.01	1.31

Fen Başarısı: $R^2 = .31$, Düzeltilmiş $R^2 = .31$, Tahminin Std. Hatası = .01 $F_{(9, 39030)} = 1948.358^*$

*p < .01.

Tablo 5'te sunulan çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçları, öğrencilere ilişkin içsel ve dışsal faktörlerin öğrencilerin eudaimonialarındaki varyasyonun %31'ini ($R^2 = .31$) açıkladığını ortaya koymaktadır. Tablo 5'e göre zorbalığa maruz kalma ve BİT olanakları dışındaki bağımsız değişkenlerin tamamının yordayıcılığı istatistiksel olarak anlamlıdır. Yordayıcı değişkenlerin regresyon modeline sağladığı katkının ağırlığına ilişkin beta katsayıları incelendiğinde; öğrencilerin eudaimonialarının yordanmasına ilişkin en önemli katkının, sırasıyla öz-yeterlik, görevlerin üstesinden gelme motivasyonu, öğrenme hedefleri, ebeveynlerin duygusal desteği ile elde edildiği görülmektedir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Azerbaycan, Kazakistan, Tataristan ve Türkiye'deki 15 yaş grubu öğrencilerinin eudaimonia düzeylerinin incelendiği bu çalışmada, Azerbaycan ve Kazakistan'daki öğrenciler arasında anlamlı bir fark bulunmazken bu ülkedeki öğrenciler ile Tataristan ve Türkiye'deki öğrenciler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Aynı zamanda, Tataristan ve Türkiye'deki öğrenciler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur. Joshanloo'nun (2018) çalışmasında da benzer bir sonuç elde edilmiştir. 166 ülkeden 15 yaşın üzerindeki katılımcılarla gerçekleştirilen çalışmada, ülkelerin eudaimonia puanları arasında anlamlı farklar olduğu, Azerbaycan ve Kazakistan'ın eudaimonia puanlarının Türkiye'den daha yüksek olduğu rapor edilmiştir (Joshanloo, 2018). Bu bulgular, temel olarak öğrencilerin eudaimonia düzeylerinin kültür, dil ve soy birliği gibi unsurlardan etkilenmediğini göstermektedir. Ülkeler arasındaki bu farklılık Joshanloo'nun (2018) çalışmasında ortaya koyduğu ancak bu çalışmanın kapsamına girmediği için analizlere dahil edilmeyen yaşam doyumu, refah göstergesi, gayrisafi milli hasıla, yaşam kalitesi gibi ülke düzeyindeki yordayıcılardan kaynaklanıyor olabilir. Ayrıca, bu çalışmanın bulgularının da gösterdiği gibi eudaimonianın olumlu yordayıcılarından olan öğrenme hedeflerine sahip olma ile öğretmenlerin öğrencilere daha fazla ilgi göstermesi ve onlarda öğrenme isteği uyandırması değişkenlerine ait ortalama indeks değerlerinin Azerbaycan ve Kazakistan'daki öğrencilerde diğer ülkelere göre bariz yüksek olması (Tablo 2) da bu farklılığa yol açmış olabilir. Bununla birlikte, uzun yıllar verilen bağımsızlık mücadelesi sonrası 1991 yılında bağımsızlığına kavuşan Azerbaycan ve Kazakistan'ın dünya ile bütünleşme ve globalleşme arzusu (Ersungur, Kızıltan ve Karabulut, 2007; Veliyev, 2009), hem iç hem de dış siyasi arenada kimliğini yerleştirmek ve tanınmak istemesi (Yılmaz, 2017), bu hedefleri gerçekleştirmek üzere yetiştirilen öğrencilerde yüksek bir eudaimonia düzeyi oluşturmuş olabilir. Tataristan'daki öğrencilerin eudaimonia düzeylerinin Azerbaycan ve Kazakistan'daki öğrencilerden daha düşük olmasının bir sebebi, Rusya Federasyonu'na bağlı özerk bir cumhuriyet olan Tataristan'da yaşayan Tatarların toplumsal ve politik zeminde maruz kaldığı baskıdan (Ağır ve Demir, 2019) kaynaklanabilir. Kültürel anlamda globalleşmenin, kendi münhasır haklarını, özel ihtiyaçlarını ve kendine özgü durumlarını talep eden etnik ve dini kimliklere de meydan okuma anlamına gelmesi (Makarychev ve Valuev, 2002), küreselleşmeden şimdilik uzakta olduğu görülen Tataristan Özerk Cumhuriyeti'nin genç nesli için bu zorlukları keşfetmeyi ve bunlara yeterince tepki vermeyi de gerektiren yüksek düzeyde bir eudaimonia oluşturmasının önünde bir engel olabilir. Türkiye'deki öğrencilerin eudaimonia düzeylerinin Azerbaycan ve Kazakistan'daki öğrenciler kadar yüksek olmamasına dair de birkaç açıklama öne sürülebilir. Türkiye, dünya ile bütünleşmesini tamamlamaya çok yakındır ve aynı zamanda tüketici bir toplum yapısına sahiptir (The Global Council for Happiness and Wellbeing, 2019). Küresel pazar kapitalizminin ve tüketici temelli ekonomilerin eudaimonia düzeylerini artırmadan maddi zenginliği artırdığı (Kasser ve diğerleri, 2007; Clark, Frieters ve Shields, 2008) göz önüne alındığında, Türkiye'deki öğrencilerin eudaimonia düzeylerinin Azerbaycan ve Kazakistan'daki öğrenciler kadar yüksek olmamasının anlaşılabilir bir durum olduğu öne sürülebilir.

Bu çalışmada öğrencilere ilişkin içsel ve dışsal bazı faktörlerin Azerbaycan, Kazakistan, Tataristan ve Türkiye'deki 15 yaş grubu öğrencilerinin eudaimonia düzeyleri üzerindeki yordayıcılıklarına odaklanılmaktadır. Bu öğrencilerin eudaimonilerinin yordanmasına en önemli katkıyı sağlayan faktörün öz-yeterlik olduğu çoklu doğrusal regresyon analizinde bulgulanmıştır. Alanyazındaki araştırmalar da öz-yeterliğin eudaimonianın anlamlı bir yordayıcısı olduğunu ortaya koymaktadır (De Caroli ve Sagone, 2014; Freire ve diğerleri, 2019; Harding, Lopez ve Klainin-Yobas, 2019; Siddiqui, 2015). Buna ilave olarak, öz-yeterlik hissi ile takviye edildiğinde eudaimonia oluşma sürecinin kısaldığı görülmektedir (Wrosch ve diğerleri, 2003). Öğrencilerin yaşamın anlamını ve amacını bulma yolculuklarında, öz-yeterlik hissini öğrencilerin gelecekte karşılaşılabilecekleri zorluk ve engellerle başa çıkmada motivasyonlarını artırması (Masten, 1994; Pajares, 2003), öğrencilerin eudaimoniaya ulaşmaları için öz-yeterlik duygusu hissetmelerinin önemli olduğu sonucunu desteklemektedir.

Eudaimonia düzeylerinin yordanmasına, öz-yeterlik hissini ardından en önemli katkıyı sağlayan değişken, görevlerin üstesinden gelme motivasyonu olmuştur. Öğrencilerin görevlerin üstesinden gelme motivasyonu ile eudaimonia arasındaki ilişkinin araştırıldığı herhangi bir çalışmaya alanyazında rastlanılmamıştır. Öğrencilerin bir görevi yapma motivasyonu, öğrencinin görevi yapmaya başlamasında ve bu görevi isteyerek yapmasında etkili olan öğelerin bütünü olup öğrencilerin kişisel nitelikleriyle ilişkili bir kavramdır (Hong ve Milgram, 1999). Bilişsel yaklaşımda algıların, düşüncelerin ve tahayyülün, bir görevi yerine getirme motivasyonunu etkilediği vurgulanmaktadır (Pedditzi, 2014). Buna göre, öğrenciler çalışmalarında ustalaşmak, görevlerin nasıl yapılacağını ve nasıl iyi yapılacağını anlamak için algılarını kullanarak, düşünerek ve tahayyül ederek motive olurlar. Bu bakış açısıyla, öğrencilerin bir görevi yerine getirmedeki motivasyonları, yaşamın anlamının ve amacının sorgulanması ve bunu anlamlı hale getirebilmek için algıların, düşüncelerin ve tahayyülün işe koşulduğu eudaimoniayı güçlendirebilir.

Azerbaycan, Kazakistan, Tataristan ve Türkiye'deki 15 yaş grubu öğrencilerinde eudaimonianın önemli bir yordayıcısı olarak öne çıkan diğer bir faktör, öğrencilerin öğrenme hedeflerinin olmasıdır. Hedef arayışının eudaimonia üzerinde olumlu etkileri olduğunu gösteren çalışmaların (Bauer ve McAdams, 2010; Sheldon ve Lyubomirsky, 2006), öğrencilerin öğrenme hedeflerinin olmasının eudaimonia düzeylerinin yordayıcısı olduğu sonucunu desteklediği söylenebilir. Öğrencinin öğrenme hedefleri faktörüne yakın bir kavram olan yaşam hedefleri ile ilgili olarak Scheier ve diğerlerinin (2006) çalışmasında, kişilerin önem atfettiği hedeflerin yaşam amaçlarının güçlendirilmesine yardımcı olduğu ve tercih ettikleri elde edilebilir amaçlara bağlanan kişilerin bunları elde etme sürecinde yaşamın anlamını keşfetme gibi psikolojik gereksinimlerini karşıladıkları ve bunlara bağlı olarak da eudaimonia düzeylerinin arttığı öne sürülmektedir. Benzer şekilde, McGregor ve Little (1998) yaptıkları çalışmada, bir hedefin benlik duygusunun temel yönlerine entegre edildiğinde, hayatta bir anlam duygusu yaşandığını bulmuşlardır. McKnight ve Kashdan'a (2009) göre hedefler, açıkça belirlenmiş bir sonucu tanımlar ve kişiyi bu sonuca varacak veya uzak kalacak biçimde davranmaya yöneltir. Buna göre, öğrencilerin değerli bulduğu öğrenme hedeflerine ulaşmada gösterdikleri

başarının, öğrencilerin eudaimoniasının anlamlı bir yordayıcısı olmada etkili olduğu söylenebilir.

Öğrencilerde eudaimonianın yordanmasına anlamlı şekilde katkıda bulunan bir diğer önemli faktör ebeveynlerin duygusal desteğidir. Bu sonuçla paralel olarak Harding, Lopez ve Klainin-Yobas'ın (2019) çalışması da aileden destek görmeyen eudaimonianın önemli bir yordayıcısı olduğunu göstermektedir. Çocuklukta ebeveyn desteği eksikliğinin yetişkinlikte artmış depresif belirtiler ve kronik durumlarla ilişkili olduğu (Shaw ve diğerleri, 2004) ve bunun yanında ergenlerin eudaimoniasında duygusallık faktörünün yordayıcı değere sahip olduğunun gösterilmesi (Salavera ve diğerleri, 2020) göz önüne alındığında, öğrencilerin ebeveynlerinden yeterli duygusal destek görmesinin öğrencilerin eudaimonia düzeylerinde belirleyici bir etki göstereceği varsayılabilir.

Azerbaycan, Kazakistan, Tataristan ve Türkiye'deki 15 yaş grubu öğrencilerinde eudaimonianın yordanmasına, görece daha düşük bir önemde katkıda bulunan faktör, rekabet edebilirliktir. Alanyazında öğrencilerin rekabete yönelik tutumlarının eudaimonia üzerindeki etkilerini konu edinen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Rekabetçiliğin iki boyutundan biri olan bir amaç doğrultusunda gayret gösterme boyutu, bir amaca ulaşma isteği şeklinde tanımlanmakta ve buna amaç rekabeti ismi verilmektedir (Johnson, 1992). Dolayısıyla, öğrencilerin rekabete karşı daha olumlu tutumlara sahip olması, yaşam amacı kavramını da içeren eudaimoniasının artmasına katkıda bulunabilir.

Öğrencilerde eudaimonianın önem düzeyi nispeten düşük bir diğer yordayıcısı öğrenciler tarafından algılanan, öğretmenlerin öğrencilere olan ilgisi ve öğrenme isteği uyandırmasıdır. Eudaimonia teriminin mutluluk ve psikolojik iyilik hali yerine kullanıldığı (Kagan, 1992; Kenny, 1999; Waterman, 1993) göz önüne alındığında, alanyazındaki bazı çalışmaların öğrencilerin öğretmenleri ile kurdukları ilişkilerin eudaimoniasında etkili bir rol oynadığı yönünde kanıtlar sunduğu görülmektedir (Kunnari ve Lipponen, 2010). Ryan ve Deci (2000), özellikle bir ilişki kurmanın öğrencilerin sosyo-psikolojik iyi oluşlarını meydana getirmede kritik unsurlardan biri olduğunu göstermiştir. Bazı teorisyenler de ilişkiyi iyi oluş için gerekli olan temel bir insan ihtiyacı olarak tanımlamışlardır (Baumeister ve Leary, 1995). Hevesli olarak algılanan kişilerin dışa dönük bireyler olduğu, sosyal ve konuşkan olma eğiliminde oldukları (Kleine, Wagner ve Weller, 2016) düşünüldüğünde bu yapıdaki öğretmenlerin öğrencileriyle daha kolay ilişki kurabilecekleri söylenebilir. Bu nedenle, öğretmenlerin öğrenciler tarafından algılanan hevesinin, öğrencilerin eudaimoniasını koruyan ve destekleyen ilişkiler kurmada kritik bir rolü olduğu ifade edilebilir.

Azerbaycan, Kazakistan, Tataristan ve Türkiye'deki 15 yaş grubu öğrencilerinde eudaimonianın negatif iki yordayıcısından önem düzeyi yüksek olanı öğrencilerin başarısızlık korkusudur. Bu çalışmada, başarısızlık korkusunun artmasının, öğrencilerin eudaimonia düzeylerinde düşüşe yol açtığı sonucuna ulaşılmıştır. Noguera, Alvarez ve Urbano'ya (2013) göre başarısızlık korkusu, bir bireyin başarısız olması durumunda bir veya daha fazla anlamlı kişisel hedefe ulaşma yeteneğine yönelik tehditlerin değerlendirilmesi ile ilişkilidir. Dolayısıyla, başarısızlık korkusunun yaşamın anlamı olan eudaimonianın yordayıcısı olması beklenebilir. Belirli bir görevde başarısız olma olasılığı ile karşı karşıya kaldığında

başarısızlık korkusu tetiklenir (Eliot ve Church, 1997; Eliot ve Thrash, 2001) ve bu koşullar altında, bireyler başarısızlığın olumsuz sonuçlarından endişe duyarlar (Bélanger ve diğerleri, 2013). Bu duygusal tutumlar, eudaimonia kavramının insanın işini iyi yapması anlamı (Kalaycı, 2017) ile birlikte düşünüldüğünde başarısızlık korkusunun eudaimonia üzerindeki yordayıcılığının negatif olmasının sebebinin açıklayabilir. Ayrıca, eudaimonia arkadaşların, bağımsızlığın veya vücuttaki organlardan bazılarının kaybedilmesi gibi şeylerden olumsuz etkilenebilir (Erkızan, 2016). Başarısızlık korkusu olanların, amaçladıkları başarıyı yakalama ihtimaliyle birlikte onu kaybetme ihtimalinin de söz konusu olması (Özbacı, 1996), başarısızlık korkusunun eudaimonianın negatif bir yordayıcısı olmasındaki başka bir neden olabilir.

Öğrencilerde eudaimonianın negatif iki yordayıcısından önem düzeyi düşük olanı öğrencilerin aile geçmişiyle ilgili üç değişkenden türetilen ekonomik, sosyal ve kültürel durumdur. Bu çalışmada, ekonomik, sosyal ve kültürel durum indeks puanındaki artışın öğrencilerin eudaimoniasında düşüşe yol açabileceği tahmin edilmektedir. Alanyazındaki çalışmalar, eudaimonianın ekonomik, sosyal ve kültürel faktörlerle ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır (Khumalo, Temane ve Wissing, 2012; Klein, 2019; Mackenzie, Karaoylas ve Starzyk, 2018; Ryan ve Martela, 2016; Ryff ve Singer, 1998; Vanhoutte ve Nazroo, 2016). Bu çalışmada, ekonomik, sosyal ve kültürel durumun öğrencilerin eudaimoniasının negatif yordayıcısı olmasının çeşitli nedenleri olabilir. Özellikle ekonomik, sosyal ve kültürel olarak gelişmiş aileler, çocuklarına hayatlarının yollarını seçmede daha fazla seçenek ve serbestlik sağlarken, aynı zamanda hayatta neyin peşinde koşmanın iyi ve neyin değerli olduğu sorusunu açık bırakması, öğrencilerde eudaimonia konusunda endişe uyandırabilir (Ryan ve Deci, 2001). Ayrıca, Ryan ve Martela'nın (2016) belirttiği gibi öğrenciler maddiyatçı yaşamdan hayal kırıklığına uğrayarak maddiyata dayalı mutluluğun ötesinde bir yaşam anlamı ve amacı bulma umudu taşıyor olabilirler. Bu çalışmanın bulgularını destekleyen bu görüşlerin ışığında, öğrencilerin yüksek düzeydeki eudaimoniasının ekonomik, sosyal ve kültürel zenginlikler yerine anlamlı ve amaçlı bir yaşam ile ilgili olduğu ifade edilebilir.

Azerbaycan, Kazakistan, Tataristan ve Türkiye'deki 15 yaş grubu öğrencilerin BİT olanaklarının ve sosyal medyada olanlar da dahil olmak üzere zorbalığa maruz kalmasının istatistiksel olarak anlamlı bir yordayıcı olmadığı bulunmuştur. Bu sonuç, Bendixen, Daveronis ve Kennair (2018), Doğan (2016), Güler (2019) ve Sezer'in (2013) çalışmasının sonuçlarıyla farklılık göstermektedir. Farklılığın nedeni çalışmaların örneklem yapısından kaynaklanıyor olabilir. Bu çalışma, dört farklı ülkeden 15 yaşındaki 39040 öğrenciyi kapsıyor iken diğer çalışmalar farklı yaş gruplarından ve çok daha küçük katılımcı gruplarıyla (sırasıyla 1485, 459, 506 ve 303 katılımcı) gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın bazı sınırlılıkları mevcuttur. Öncelikle, örneklemin yaklaşık yarısının Kazakistan'daki öğrencilerinden oluşması ve Azerbaycan'dan ise sadece Bakü'deki öğrencilerin dahil edilmesi araştırma sonuçlarını genellemede bir sınırlılıktır. Bu araştırmanın bir diğer sınırlılığı, Singh, Granville ve Dika'nın (2002) çalışmasında da üzerinde durduğu karmaşık yapıların ölçülmesidir. Öğrencilere ilişkin içsel ve dışsal faktörlerle ilgili indeks puanları yüksek güvenilirlik ve geçerlik ile belirlenmesi zor olan karmaşık bir değişkendir. PISA-2018'in tasarımında ve

uygulanmasında buna yönelik tedbirler olsa bile, bağımsız değişkenlerle ilgili verilerin elde edildiği soru sayısının azlığı, yordayıcı faktörlerin güvenilir ve geçerli bir şekilde ölçümünü sınırlandırabilir. Bu sınırlılığa rağmen, tüm analiz sonuçlarının istatistiksel olarak anlamlı çıkması, bu yordayıcı değişkenlerin, öğrencilerin eudaimoniasındaki önemini gösteren teorik modelin sağlamlığını desteklediği söylenebilir.

Azerbaycan, Kazakistan, Tataristan ve Türkiye'deki 15 yaş grubu öğrencilerin eudaimonia düzeylerinin ve eudaimonianın bazı yordayıcılarının incelendiği bu araştırmanın bulgularına ilişkin ülkeler bağlamında bir değerlendirme yapıldığında; öğrencilerin eudaimonialarının, hem tarihsel, kültürel ve ırksal bağlılığı olan ve hem de yakın temaslar dahilinde iktisadi, toplumsal ve kültürel işbirliği yapan ülkelerde farklılık gösterebilen bir değişken olduğu söylenebilir. Bununla birlikte, araştırma kapsamındaki öğrencilere ilişkin bazı içsel ve dışsal faktörler değerlendirildiğinde; öğrencilerin, ekonomik, sosyal ve kültürel durumu gibi daha çok maddiyatla ilgili dışsal bir faktörün düşük önem düzeyinde bir yordayıcı olmasına karşın, ilgi çekici bir sonuç olarak Türk Dünyasındaki dört ülkenin bu yaş grubundaki öğrencilerinde eudaimonia düzeyinin daha güçlü yordayıcılarının öz-yeterlik, görevlerin üstesinden gelme motivasyonu, öğrenme hedefleri belirlemek gibi içsel faktörler olduğu görülmektedir.

Araştırmanın sonuçları, Türk coğrafyasındaki ülke öğrencilerinin eudaimonialarını yordayan değişkenlerin çeşitliliği ve karmaşık yapıları nedeniyle öğrencilerin eudaimonia düzeyleriyle ilgili değerlendirmelerin belli aralıklarla, süreklilik arz eden bir yapıda ve daha detaylı bir şekilde yapılması gerektiğini göstermektedir. Eudaimonia düzeylerinin düşük olması muhtemel öğrencilerin belirlenerek, bu öğrencilerin gereksinim duyduğu motivasyonun, psikolojik ve duygusal desteğin, sosyo-ekonomik ve kültürel yardımın sağlanması, tek başına öğretmenlerin ya da ebeveynlerin altından kalkabileceği bir durum değildir. Bunu başarmak, bu konuda çözüm odaklı bir yaklaşımın benimsendiği ve ebeveynler, öğretmenler, okulların psikolojik danışmanlık ve rehberlik servisleri, okul yönetimi, okul aile birliği, sosyal destek kuruluşları gibi paydaşları içeren bir ekip çalışmasını işaret etmektedir. Okulların bünyesinde teşkil edilebilecek bir yapıyla bu çalışmalar koordine edilerek yürütülebilir.

Anlamlı ve amaçlı bir yaşamı ifade eden eudaimonia, daha hayatın başında olan 15 yaş grubu öğrencilerini gelecek yaşantılarında ileriye taşımada önemli bir kavramdır. Eudaimonia, bu yaş grubu öğrencilerinin önündeki ülkü veya rehber gibidir. Bu öğrencilerin eudaimoniaları Türk Dünyasını oluşturan toplumların ilerleme ivmelerini ve dünyadaki konumlarını belirleyecek faktörlerden biridir. Çünkü bu öğrenciler, Türk coğrafyası için bir gizilgüçtür. Bu açıdan, eğitimcilerin ve politika yapıcıların bu öğrencilerin eudaimonia düzeylerinin yükseltilmesine yönelik stratejiler geliştirmesi gerektiği söylenebilir. Örneğin, rol model kişilerle bu öğrenciler arasında yakın iletişim kurulması ve bu sayede bir amaç ortaklığı inşa edilmesi sağlanabilir. Bunun yanı sıra okullar öğrenciyi merkeze alan araştırmalar yoluyla daha önce dikkatlerden kaçan bazı destek hizmetlerini gerçekleştirebilir.

Öğrencilerin eudaimonia düzeylerini arttırmak ya da eudaimonianın oluşmasını önlememek için ailelere ve öğretmenlere, ebeveyn duygusal desteğinin ve

olumlu öğretmen algısının öğrencilerin eudaimonia düzeylerine etkileri gibi konuları içeren eğitim programları düzenlenebilir.

Gelecekte yapılacak araştırmalar, toplumsal değişkenlerin ilave edilmesi gibi öğrencilerin eudaimonialarını daha fazla açıklayan değişkenleri içerebilir. Bununla birlikte, Türk Dünyasında yer alan ülkelerin öğrencilerinde eudaimonianın yordayıcılarına dair daha fazla bilimsel kanıt gereklidir ve daha fazla sayıda ülke ile analizler yapılması bu konuda daha kesin kanıtlar sağlayabilir. Bu araştırmanın örnekleminin sadece dört Türk ülkesindeki 15 yaşındaki öğrencilerle sınırlı olması, sonuçların diğer ülke ve okul kademelerindeki öğrenciler için genellenmesini zorlaştırmaktadır. Bundan dolayı araştırmanın farklı okul kademelerinde de yapılmasının öğrencilerin eudaimonia düzeylerinin yükseltilmesi konusunda faydalı olacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Ağır, O. ve Demir, G. (2019). Rusya Federasyonu'nda özerkcumhuriyetlerin siyasal yapısı: Tataristan Özerk Cumhuriyeti. *Ulakbilge*, 7(33), 143-163. <https://doi.org/10.7816/ulakbilge-07-33-03>
- Bauer, J. J., and McAdams, D. P. (2010). Eudaimonic growth: Narrative growth goals predict increases in ego development and subjective well-being 3 years later. *Developmental Psychology*, 46(4), 761-772. <https://doi.org/10.1037/a0019654>
- Baumeister, R. F., and Leary, M. R. (1995). The need to belong: desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Psychological Bulletin*, 117(3), 497-529.
- Bélanger, J. J., Lafreniere, M. A. K., Vallerand, R. J., and Kruglanski, A. W. (2013). Driven by fear: The effect of success and failure information on passionate individuals' performance. *Journal of Personality and Social Psychology*, 104(1), 180-195. <https://doi.org/10.1037/a0029585>
- Bendixen, M., Daveronis, J., and Kennair, L. E. O. (2018). The effects of non-physical peer sexual harassment on high school students' psychological well-being in Norway: consistent and stable findings across studies. *International Journal of Public Health*, 63(1), 3-11. <https://doi.org/10.1007/s00038-017-1049-3>
- Clark, A. E., Frijters, P., and Shields, M. A. (2008). Relative income, happiness, and utility: An explanation for the Easterlin paradox and other puzzles. *Journal of Economic Literature*, 46(1), 95-144.
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2nd ed.). Hillsdale, NJ: Lawrence Earlbaum Associates.
- Corti, L. (2008). Secondary analysis. In L. M. Given (Ed.), *The Sage encyclopedia of qualitative research methods volumes 1 and 2* (pp. 801-803). Thousand Oaks, California: SAGE Publications, Inc.
- Crespo, R. F., and Mesurado, B. (2015). Happiness economics, eudaimonia and positive psychology: From happiness economics to flourishing economics. *Journal of Happiness Studies*, 16(4), 931-946. <https://doi.org/10.1007/s10902-014-9541-4>
- DeCaroli, M. E., and Sagone, E. (2014). Generalized self-efficacy and well-being in adolescents with high vs. low scholastic self-efficacy. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 141, 867-874. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.05.152>

- Diener, E., Wirtz, D., Tov, W., Kim-Prieto, C., Choi, D. W., Oishi, S., and Biswas-Diener, R. (2010). New well-being measures: Short scales to assess flourishing and positive and negative feelings. *Social indicators research*, 97(2), 143-156. <https://doi.org/10.1007/s11205-009-9493-y>
- Doğan, U. (2016). Lise öğrencilerinin sosyal ağ siteleri kullanımının mutluluk, psikolojik iyi-oluş ve yaşam doyumlarına etkisi: Facebook ve Twitter Örneği. *Eğitim ve Bilim*, 41(183), 217-231. <https://doi.org/10.15390/EB.2016.4616>
- Ehtiyar, R. V., Ersoy, A., Akgün, A. ve Karapınar, E. (2017). Üniversite öğrencilerinin geleceğe yönelik tutum ve olumlu gelecek beklentilerinin psikolojik iyilik halleri üzerindeki etkisi. *Mediterranean Journal Of Humanities*, 7(2), 251-262. <https://doi.org/10.13114/MJH.2017.361>
- Elliot, A. J., and Church, M. A. (1997). A hierarchical model of approach and avoidance achievement motivation. *Journal of Personality and Social Psychology*, 72(1), 218-232.
- Elliot, A. J., and Thrash, T. M. (2001). Achievement goals and the hierarchical model of achievement motivation. *Educational Psychology Review*, 13(2), 139-156.
- Erkızan, H. N. (2016). Aristoteles, mutluluğun (eudaimonia) yitirilişi ve günümüz üzerine (I). Hayrettin Ökçesiz, Gülriz Uygur, E. İrem Akı ve Nadire Özdemir (Editörler), *Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Arkivi* içinde (s. 89-97). İstanbul: İstanbul Barosu Yayınları.
- Ersungur, M., Kızıltan, A. ve Karabulut, K. (2007). Türkiye İle diğer Türk Cumhuriyetlerinin ekonomik ilişkilerinin analizi. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 14(35), 285-310.
- Freire, C., Ferradás, M. D. M., Núñez, J. C., Valle, A., and Vallejo, G. (2019). Eudaimonic well-being and coping with stress in university students: The mediating/moderating role of self-efficacy. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16(1), 48-63. <https://doi.org/10.3390/ijerph16010048>
- Gülcan, A. ve Nedim-Bal, P. (2014). Genç yetişkinlerde iyimserliğin mutluluk ve yaşam doyumunu üzerindeki etkisinin incelenmesi. *Asya Öğretim Dergisi*, 2(1(ÖZEL)), 41-52.
- Güler, M. (2019). Üniversite öğrencilerinde siber zorbalık ve psikolojik iyi oluşun incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Erzincan: Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Harding, T., Lopez, V., and Klainin-Yobas, P. (2019). Predictors of Psychological Well-Being among Higher Education Students. *Psychology*, 10(04), 578-594. <https://doi.org/10.4236/psych.2019.104037>
- Hong, E., and Milgram, R. M. (1999). Preferred and actual homework style: A cross-cultural examination. *Educational Research*, 41(3), 251-265. <https://doi.org/10.1080/0013188990410302>
- Huta, V., and Waterman, A. S. (2014). Eudaimonia and its distinction from hedonia: Developing a classification and terminology for understanding conceptual and operational definitions. *Journal of Happiness Studies*, 15(6), 1425-1456. <https://doi.org/10.1007/s10902-013-9485-0>

- Johnson, D. L. (1992). *Competitiveness and performance in the workforce: Hierarchical factor analysis of managerial competitiveness, achievement motivation, and the big five personality dimensions*. Doktora Tezi. Ames, Iowa: Iowa State University.
- Johnston, M. P. (2017). Secondary data analysis: A method of which the time has come. *Qualitative and Quantitative Methods in Libraries* 3(3): 619-626.
- Joshanloo, M. (2018). Optimal human functioning around the world: A new index of eudaimonic well-being in 166 nations. *British Journal of Psychology*, 109(4), 637-655. <https://doi.org/10.1111/bjop.12316>
- Kagan, S. (1992). The limits of well-being. *Social Philosophy and Policy*, 9(2), 169-189.
- Kalaycı, N. (2014). Daimondan eudaimonia'ya: Aristoteles'te mutluluk. *Cogito Aristoteles Özel Sayısı*, 77, 257-274.
- Kasser, T., Cohn, S., Kanner, A. D., and Ryan, R. M. (2007). Some costs of American corporate capitalism: A psychological exploration of value and goal conflicts. *Psychological Inquiry*, 18(1), 1-22. <https://doi.org/10.1080/10478400701386579>
- Kenny, C. (1999). Does growth cause happiness, or does happiness cause growth?. *Kyklos*, 52(1), 3-25.
- Khumalo, I. P., Temane, Q. M., and Wissing, M. P. (2012). Socio-demographic variables, general psychological well-being and the mental health continuum in an African context. *Social Indicators Research*, 105(3), 419-442. <https://doi.org/10.1007/s11205-010-9777-2>
- Kim, J. H. (2019). Multicollinearity and misleading statistical results. *Korean Journal of Anesthesiology*, 72(6), 558-569.
- Klein, C. (2019). *Economic freedom and eudaimonic well-being: Exploring the socio-economic paths to psychological functioning*. Doctorate thesis, Waco, Texas: Baylor University.
- Kleine, J., Wagner, N., and Weller, T. (2016). Openness endangers your wealth: Noise trading and the big five. *Finance Research Letters*, 16, 239-247. <http://dx.doi.org/10.1016/j.frl.2015.12.002>
- Kunnari, I., and Lipponen, L. (2010). Building teacher-student relationships for well-being. *Lifelong Learning in Europe*, 2, 63-71.
- Lumley, T., Diehr, P., Emerson, S., and Chen, L. (2002). The importance of the normality assumption in large public health data sets. *Annual Review of Public Health*, 23(1), 151-169. <https://doi.org/10.1146/annurev.publhealth.23.100901.140546>
- Mackenzie, C. S., Karaoylas, E. C., and Starzyk, K. B. (2018). Lifespan differences in a self determination theory model of eudaimonia: A cross-sectional survey of younger, middle-aged, and older adults. *Journal of Happiness Studies*, 19(8), 2465-2487. <https://doi.org/10.1007/s10902-017-9932-4>
- Makaryčev, A. S., and Valuev, V. N. (2002). *External relations of Tatarstan: Neither inside, nor outside, but alongside Russia*. Zürich: Center for Security Studies and Conflict Research.
- Masten, A. S. (1994). Resilience in individual development: Successful adaptation despite risk and adversity. In M. C. Wang and E.W. Gordon (Eds.), *Educational Resilience in Inner-City America: Challenges and Prospects* (pp. 3-25). New Jersey: Lawrence Earlbaum Associates Inc.

- McGregor, I., and Little, B. R. (1998). Personal projects, happiness, and meaning: On doing well and being yourself. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74(2), 494-512.
- McKnight, P. E., and Kashdan, T. B. (2009). Purpose in life as a system that creates and sustains health and well-being: An integrative, testable theory. *Review of General Psychology*, 13(3), 242-251. <https://doi.org/10.1037/a0017152>
- Midi, H., Sarkar, S. K., and Rana, S. (2010). Collinearity diagnostics of binary logistic regression model. *Journal of Interdisciplinary Mathematics*, 13(3), 253-267. <https://doi.org/10.1080/09720502.2010.10700699>
- Mirazchiyski, P. (2014). Analyzing the TALIS data using the IEA IDB Analyzer. In A. Becker (Ed.), *TALIS user guide for the international database* (pp. 28-72). Paris: OECD Publishing.
- Noguera, M., Alvarez, C., and Urbano, D. (2013). Socio-cultural factors and female entrepreneurship. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 9(2), 183-197. <https://doi.org/10.1007/s11365-013-0251-x>
- OECD (2019a). *PISA 2018 assessment and analytical framework*. Paris: OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/b25efab8-en>.
- OECD (2019b). *PISA 2018 results (Volume III): What school life means for students' lives*. Paris: OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/acd78851-en>
- OECD (2019c). *PISA 2018 results (Volume I): What students know and can do*. Paris: OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/5f07c754-en>
- Özbaç, N. Ş. T. (1996). Okul başarısızlığı. *Yaşadıkça Eğitim*, 47, 17-23.
- Pajares, F. (2003). Self-efficacy beliefs, motivation, and achievement in writing: A review of the literature. *Reading and Writing Quarterly*, 19(2), 139-158. <https://doi.org/10.1080/10573560308222>
- Pedditzi, M. L. (2014). Motivation to learn: Achievement goals, self-efficacy and classroom social climate in secondary school. *International Journal of School and Cognitive Psychology*, 1(3), 1-6. <https://doi.org/10.4172/2469-9837.1000114>
- Peterson, C., Park, N., and Seligman, M. E. (2005). Orientations to happiness and life satisfaction: The full life versus the empty life. *Journal of happiness studies*, 6(1), 25-41. <https://doi.org/10.1007/s10902-004-1278-z>
- Reker, G. T. (1996). *Manual of the sources of meaning profile-revised (SOMP-R)*. Peterborough: Student Psychologists Press. <https://doi.org/10.13140/2.1.1617.2802>
- Ryan, R. M., and Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55(1), 68-78.
- Ryan, R. M., and Deci, E. L. (2001). On happiness and human potentials: A review of research on hedonic and eudaimonic well-being. *Annual Review of Psychology*, 52(1), 141-166.
- Ryan, R. M., and Martela, F. (2016). Eudaimonia as a way of living: Connecting Aristotle with self-determination theory". In Joar Vittersø (Ed.), *Handbook of Eudaimonic Well-Being* (pp. 109-122). Cham: Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-319-42445-3_7

- Ryff, C. D. (1989). Happiness is everything, or is it? Explorations on the meaning of psychological well-being. *Journal of personality and social psychology*, 57(6), 1069-1081.
- Ryff, C. D. (1995). Psychological well-being in adult life. *Current Directions in Psychological Science*, 4(4), 99-104.
- Ryff, C. D. (2019). Entrepreneurship and eudaimonic well-being: Five venues for newscience. *Journal of Business Venturing*, 34(4), 646-663.
- Ryff, C. D., and Singer, B. (1998). The contours of positive human health. *Psychological Inquiry*, 9(1), 1-28. https://doi.org/10.1207/s15327965pli0901_1
- Salavera, C., Usán, P., Teruel, P., and Antoñanzas, J. L. (2020). Eudaimonic well-being in adolescents: The role of trait emotional intelligence and personality. *Sustainability*, 12(7), 2742-2753. <https://doi.org/10.3390/su12072742>
- Scheier, M. F., Wrosch, C., Baum, A., Cohen, S., Martire, L. M., Matthews, K. A., Schulz, R., and Zdzaniuk, B. (2006). The life engagement test: Assessing purpose in life. *Journal of Behavioral Medicine*, 29(3), 291-298.
- Sezer, F. (2013). Psikolojik iyi olma durumu üzerine etkili faktörler. *Education Sciences*, 8(4), 489-504.
- Shatskikh, S. Y., and Melkumova, L. E. (2016). Normality assumption in statistical data analysis. Proceedings from ITNT-2016: *International Conference Information Technology and Nanotechnology*. Samara, Russia: CEUR-Workshop. 28 Ekim 2019 tarihinde <http://ceur-ws.org/Vol-1638/Paper90.pdf> adresinden erişildi.
- Shaw, B. A., Krause, N., Chatters, L. M., Connell, C. M., and Ingersoll-Dayton, B. (2004). Emotional support from parents early in life, aging, and health. *Psychology and aging*, 19(1), 4-12. <https://doi.org/10.1037/0882-7974.19.1.4>
- Sheldon, K. M., and Lyubomirsky, S. (2006). Achieving sustainable gains in happiness: Change your actions, not your circumstances. *Journal of happiness studies*, 7(1), 55-86. <https://doi.org/10.1007/s10902-005-0868-8>
- Sherif, V. (2018). Evaluating preexisting qualitative research data for secondary analysis. *Forum: Qualitative Social Research*, 19(2), 26-42.
- Siddiqui, S. (2015). Impact of self-efficacy on psychological well-being among undergraduate students. *The International Journal of Indian Psychology*, 2(3), 5-16.
- Singh, K., Granville, M., and Dika, S. (2002). Mathematics and science achievement: Effects of motivation, interest, and academic engagement. *The Journal of Educational Research*, 95(6), 323-332. <http://dx.doi.org/10.1080/00220670209596607>
- The Global Council for Happiness and Wellbeing (2019). *Global happiness and wellbeing policy report 2019*. New York: Sustainable Development Solutions Network.
- Turner, P. D. (1997, March, 24-28). *Secondary analysis of qualitative data*. Annual Meeting of the American Educational Research Association, Chicago, IL, USA. 28 Haziran 2019 tarihinde <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED412231.pdf> adresinden erişildi.
- Vanhoutte, B., and Nazroo, J. (2016). Life course pathways to later life wellbeing: A comparative study of the role of socio-economic position in England and the

- US. *Journal of Population Ageing*, 9(1-2), 157-177. <https://doi.org/10.1007/s12062-015-9127-x>
- Veenhoven, R., and Dumludağ, D. (2015). İktisat ve mutluluk. *İktisat ve Toplum Dergisi*, 58(2), 46-51.
- Veliyev, D. (2009). Küreselleşme sürecinde Türk Dünyası. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19, 103-110.
- Waterman, A. S. (1990). The relevance of Aristotle's conception of eudaimonia for the psychological study of happiness. *Theoretical and Philosophical Psychology*, 10(1), 39-44.
- Waterman, A. S. (1993). Two conceptions of happiness: Contrasts of personal expressiveness (eudaimonia) and hedonic enjoyment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 64(4), 678-691.
- Waterman, A. S., Schwartz, S. J., and Conti, R. (2008). The implications of two conceptions of happiness (hedonic enjoyment and eudaimonia) for the understanding of intrinsic motivation. *Journal of Happiness Studies*, 9(1), 41-79. <https://doi.org/10.1007/s10902-006-9020-7>
- Waterman, A. S., Schwartz, S. J., Zamboanga, B. L., Ravert, R. D., Williams, M. K., Bede Agocha, V., Kim, S. Y., and Brent Donnellan, M. (2010). The questionnaire for eudaimonic well-being: Psychometric properties, demographic comparisons, and evidence of validity. *The Journal of Positive Psychology*, 5(1), 41-61. <https://doi.org/10.1080/17439760903435208>
- Wrosch, C., Scheier, M. F., Miller, G. E., Schulz, R., and Carver, C. S. (2003). Adaptive self-regulation of unattainable goals: Goal disengagement, goal reengagement, and subjective well-being. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 29(12), 1494-1508.
- Yılmaz, S. (2017). Kazakistan-Türkiye ekonomik ve kültürel ilişkileri: Vaatler ve gerçekler. *İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 6(2), 813-834.

Summary

Introduction

The concept of eudaimonia, which expresses the meaning and purpose of life, is defined in different ways in the literature. In its most general and widespread form, eudaimonia is used instead of the concepts of happiness and psychological well-being (Kagan, 1992; Kenny, 1999; Waterman, 1993). Although eudaimonia is defined in different ways, the common view is; for a virtuous life, it can be said that there is a search for meaning and purpose beyond the daily and temporary happiness experienced by humans.

It can be said that individuals who want to reach Eudaimonia have different attitudes and behave differently from others in order to find the meaning in their lives and achieve their life goals (Gülcan and Nedim-Bal, 2014; Ryan and Deci, 2001; Ryff, 1995). Individuals with strong eudaimonia are optimal learners and feelings of belonging have developed (OECD, 2019a). It can be stated that Eudaimonia-oriented individuals use many positive attitudes and behaviors to be gained through education to find the meaning of their lives and to realize their life goals.

Determining eudaimonia levels during student years can be important to help students improve their eudaimonia. There are various scale and survey studies about Eudaimonia (Diener et al., 2010; Peterson, Park and Seligman, 2005; Reker, 1996; Ryff, 1989; Waterman et al., 2010). One of the studies that includes the determination of eudaimonia levels of students is PISA. In the PISA assessment conducted in 2018, the students' eudaimonia levels were determined as one of the three measures of well-being(OECD, 2019b). Examining the factors that have an impact on the realization of Eudaimonia can be very important in terms of students' reaching the meaning of their lives and reaching their life goals.

This study aimed to investigate the 15-year-old students' eudaimonia levels in Azerbaijan, Kazakhstan, Tatarstan, and Turkey and the role of some internal and external factors related to students in predicting eudaimonia levels of these students. For this purpose, the questions of the research are:

1. Is there a significant difference between eudaimonia levels of 15-year-old students in Azerbaijan, Kazakhstan, Tatarstan, and Turkey?
2. What is the role of various internal and external factors of 15-year-old students in Azerbaijan, Kazakhstan, Tatarstan, and Turkey in predicting Eudaimonia levels?

The analysis of eudaimonia, of which foundations date back to Aristotle, in terms of internal and external factors related to students, can provide important scientific evidence for practitioners and policy makers in the field of education. In addition, there is no research in the literature on the examination of the relationship between “being bullied, including those on social media”, “self-efficacy”, “learning goals”, “competitiveness”, “motivation to overcome tasks”, “fear of failure”, “perceived teacher enthusiasm”, “emotional parents' support ”,“ economic, social and cultural status”,“information and communication technologies (ICT) opportunities” and eudaimonia evaluated within the framework of PISA-2018. When evaluated from this point of view, an important contribution of the study is to analyze a large number of internal and external factors related to students together and include findings indicating the importance levels of the variables that are determinant in reaching eudaimonia.

Method

This study is a quantitative research and secondary data related to PISA-2018 evaluation were analyzed. The research sample consists of 15-year-old 39040 students in Azerbaijan, Kazakhstan, Tatarstan, and Turkey. In the analysis of secondary data obtained from PISA-2018 evaluation, t-test and multiple linear regression analyzes were used. The data were analyzed using simple linear regression in the IEA International Database Analyzer Version 4.0.35 (IDB Analyzer) software.

Results

Significant differences were found between Azerbaijan and Turkey, Azerbaijan and Tatarstan, Turkey and Kazakhstan, and Kazakhstan and Tatarstan in terms of students' eudaimonia levels. It can be stated that the effect size of the differences found is high. Significant differences were not found between Azerbaijan and Kazakhstan, and Turkey and Tatarstan in terms of students' eudaimonia levels.

Multiple linear regression analysis results revealed that internal and external factors related to students explain 31% ($R^2=.31$) of variation in students' eudaimonia. The predictability of all independent variables except for bullying and ICT opportunities is statistically significant. When the beta coefficients related to the weight of the predictive variables' contribution to the regression model are examined; It is seen that the most important contribution of students to predicting their eudaimonia is achieved through self-efficacy, motivation to overcome tasks, learning goals, and emotional support of parents, respectively. However, it can be said that competitiveness, fear of failure and perceived enthusiasm of teachers are the weaker predictors of eudaimonia. It can be stated that the economic, social and cultural status is the weakest predictor of eudaimonia.

Discussion

When an evaluation is made in the context of countries for the findings of this study, in which eudaimonia levels of 15-year-old students in Azerbaijan, Kazakhstan, Tatarstan, and Turkey are examined; it can be said that students' eudaimonias are a variable that can differ both in historical, cultural and racial commitment and in countries that have economic, social and cultural cooperation within close contacts. However, when some internal and external factors regarding the students in the research are evaluated; although an external factor related to materiality such as the economic, social, and cultural situation of students is a low-level predictor; as an interesting result, the strong predictors of the level of eudaimonia in students of this age group of four countries in the Turkish World are found to be internal factors such as self-efficacy, motivation to overcome tasks, determining learning goals.

Pedagogical Implications

Identification of students likely to have low levels of eudaimonia, providing motivation, psychological and emotional support, socio-economic and cultural assistance that these students need, it is not a situation that teachers or parents alone can handle. These processes can be carried out in coordination with a structure that can be formed within the schools.

It can be said that educators and policy makers should develop strategies to raise the levels of eudaimonia of students. For example, it is possible to establish close communication between role models and these students, thereby building a goal partnership. In addition, schools can provide some support services that have been previously avoided by means of research focusing on the student.

In order to increase students' eudaimonia levels or not to prevent eudaimonia formation, education programs can be organized for parents and teachers, including the effects of parent emotional support and positive teacher perception on students' eudaimonia levels.

In addition, future research may include variables that further explain students' eudaimonia, such as the addition of social variables. It is thought that doing the research at different school levels will be beneficial in increasing the levels of students' eudaimonia.

Araştırmanın Etik Taahhüt Metni

Yapılan bu çalışmadabilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulduğu; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifatın yapılmadığı, karşılaşılabilecek tüm etik ihlallerde “Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi ve Editörünün” hiçbir sorumluluğunun olmadığı, tüm sorumluluğun Sorumlu Yazara ait olduğu ve bu çalışmanın herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiş olduğu sorumlu yazar tarafından taahhüt edilmiştir.

Authors' Biodata/ Yazar Bilgileri

Umut Birkan ÖZKAN, Milli Savunma Üniversitesi Kara Astsubay Meslek Yüksekokulu Eğitim Bilimleri Bölümünde öğretim üyesidir. İlgi alanları arasında program geliştirme, büyük ölçekli değerlendirme çalışmaları, öğretmen nitelikleri ve akademik başarı yer almaktadır.

Umut Birkan Ozkan is a teaching staff at the Department of Educational Sciences, National Defense University Army NCO Vocational College. His research interests include curriculum development, large scale surveys, teacher qualifications, and academic achievements.